

M U N I
F S S

Východiska polského zahraničněpolitického myšlení (od 2WW do roku 1990)

Hledání místa pro Polsko během 2. světové války

Zahraniční politika Polské lidové republiky

Zahraniční koncepce v emigraci

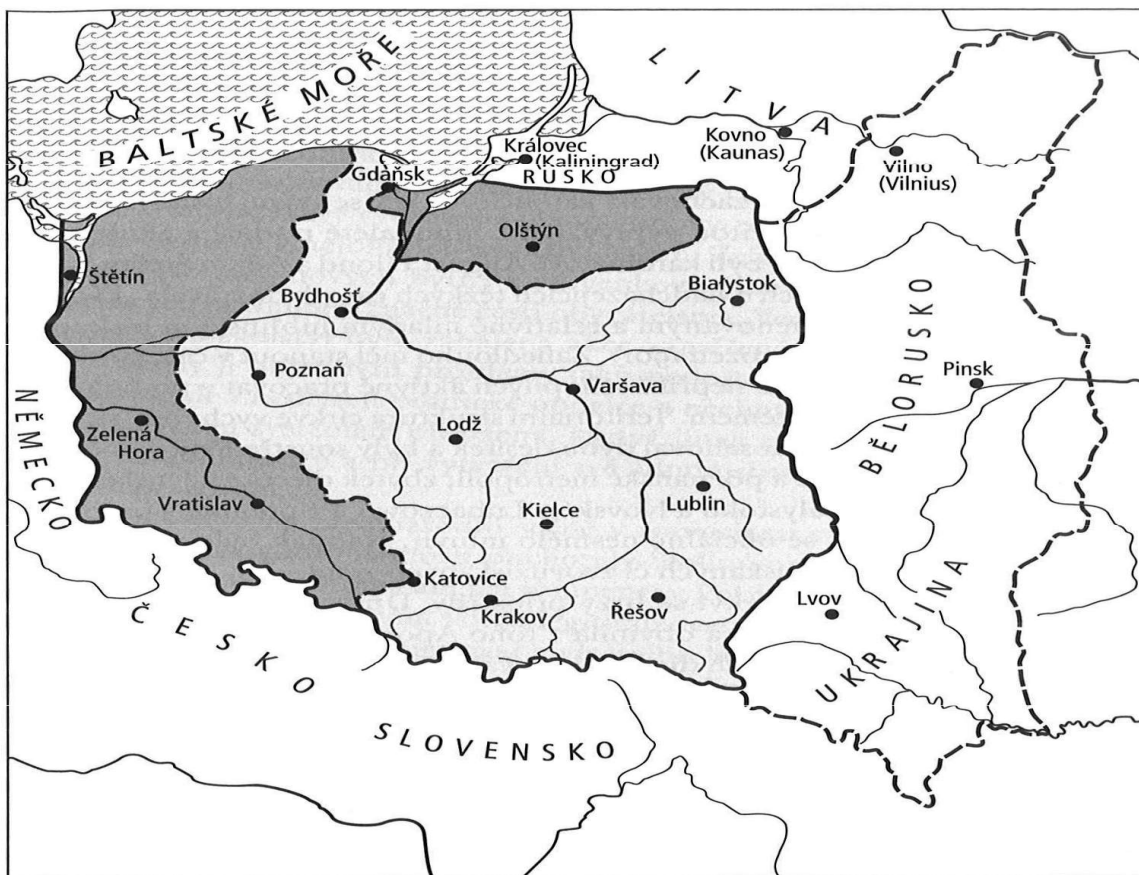
Polská zahraniční politika v programu demokratické opozice

Jak dobře znáte polskou historii?

Stručné shrnutí polské historie [zde](#).

2. světová válka a dvojí tragédie Polska

- Po rychlé porážce v roce 1939 vzniká exilová vláda, početná armáda v Británii, rozsáhlé hnutí odporu v Polsku (Domácí armáda).
- Vztahy se SSSR obnoveny (1941), ale po objevení katyňských hrobů znovu rozvázány (1943).
- Stalin vytváří paralelní vládní struktury (PKWN – Polský výbor národního osvobození, Lublinský výbor, RTRP – Prozatimní vláda PR).
- Varšavské povstání 1944
- Na konferenci v Teheránu dohodnuto posunutí východních hranic Polska na Curzonovu linii, což bylo přijato PKWN
- Jaltská konference rozhodla o vytvoření přechodné vlády do uskutečnění demokratických voleb.
- Postupimská konference určila západní hranici Polska

Polsko ve 20. století

Legenda:

- hranice Polska 1918/1920–1939
- hranice Polska od roku 1945
- území získaná po druhé světové válce

Poučení z 2. světové války

- Neschopnost se samo bránit (1939, 1944)
- Skepse vůči politice appeasementu
- Nedůvěra ve schopnosti západoevropských zemí uchránit Polsko před agresí
- Jaltský syndrom – Polsko nikoli hráčem, ale předmětem velké politiky
- Ztráta východních území a problém s hranicí na Odře a Nise

Zahraniční politika PLR

- Vazby na SSSR (obchodní, vojenské, ideologické, politické)
- Vazby na ostatní socialistické země (RVHP, Varšavská smlouva)
- Zahraniční politika ve službách SSSR (Rapackého plán)
- 1968 antisemitismus jako ideologie a prostředek pro čistku v PZPR
- 1970 Willy Brandt v rámci Ostpolitik uznává PLR a hranice na Odře a Nise, [pokleknutí u památníku Varšavského Ghetta](#)
- 70. léta – v duchu uvolňování poměrů mezi mocenskými bloky participace Polska na KBSE, zahraniční půjčky

Zahraněněpolitická doktrína PLR

- Odmítnutí meziválečné zahraniční politiky:
- Západ zradil Polsko v roce 1939, které muselo být osvobozeno Sovětským svazem, který se stal zárukou jeho bezpečnosti.
- Hlavní nebezpečí pro Polskou státnost plyne z remilitarizovaného Západního Německa
- Multietnický meziválečný stát byl slabý, naopak národní polský stát může dobře koexistovat s ostatními (slovanskými) sousedy

Možnosti jít jinou cestou?

Polsko podle vnitrorežimní opozice

- Revizionisté – snaha humanizovat marxismus, období tzv. tání a malé stabilizace (1953-1968), odklonění se ze sovětské sféry vlivu, finlandizace, definitivně poraženi v březnu 1968
- Neopozitivisté (realisté) – následování Dmovského, akceptace SSSR jako velmoci, podpora režimu, získání koncesí a čekání na vhodnou příležitost, Stanisław Stomma, Tadeusz Mazowiecki, Znak, Więź, Tygodnik Powszechny, pragmatická katolická opozice, Kluby katolické inteligence

Pařížská Kultura

- Jerzy Giedroyć – hlavní redaktor, Juliusz Mieroszewski
- Akceptace územních ztrát na východě
- **Giedroyć–Mieroszewski doktrína** – navázání dobrých vztahů mezi střední a východní Evropou. Podpora nezávislé Litvy, Běloruska a Ukrajiny podle hranic sovětských socialistických republik (UBL). Koncepce se stala populární mezi demokratickou opozicí

Demokratická opozice - Německo

- První snaha o usmíření s Německem ze strany katolické církve.
- Dopis polských biskupů německým biskupům „Odpouštíme a prosíme o odpuštění“ (1965)
- I v rámci opozice převládala nedůvěra vůči Německu
- Manifest PPN (1978 – Zdzisław Najder, Władysław Bartoszewski, Jerzy Holzer): Sjednocené Německo bude pro Polsko přínosem, bude-li vyřešena hranice na západě a Německo plně zapojeno do Evropských společenství

Demokratická opozice – Východní politika

- Přijetí tezí Kultury opozičními hnutími a především Solidaritou
- Podpora od levicově i pravicově smýšlejících elit i katolické církve
- Rozvíjení kontaktů i programu ještě před pádem režimu

=> odmítnutí revanšismu a nacionalismu, vnímání východních národů jako sobě rovných

Výchozí bod polské zahraniční politiky 1989-1990

- Tadeusz Mazowiecki a Krzysztof Skubiszewski
- Hledání koexistence se znovusjednoceným Německem a SSSR
- Potvrzení hranice na Odře a Nise
- Vytvoření nového evropského bezpečnostního systému
- Transformace RVHP a Varšavské smlouvy?
- Akceptace SSSR a navazování vztahů s jednotlivými republikami (dvojkolejná politika)
- Přibližování Evropským společenstvím
- Oddlužení a hospodářská pomoc